

Soạn bài Thao tác lập luận so sánh - Ngữ văn lớp 11

Hướng dẫn trả lời câu hỏi soạn bài:

I. Mục đích, yêu cầu của thao tác lập luận so sánh.

Đọc đoạn trích (SGK trang 79) và thực hiện các yêu cầu nêu bên dưới:

1. Xác định đối tượng được so sánh và đối tượng so sánh.

- Đối tượng được so sánh là bài “*Văn Chiêu hồn*”.
- Đối tượng so sánh là *Chinh phụ ngâm*, *Cung oán ngâm* và *Truyện Kiều*.

2. Phân tích những điểm giống và khác nhau giữa đối tượng được so sánh và đối tượng so sánh:

- Giống: đều nói về con người.
- Khác: *Chinh phụ ngâm*, *Cung oán ngâm* và *Truyện Kiều* bàn về con người ở cõi sống. *Văn chiêu hồn* bàn về con người ở cõi chết.

3. Phân tích mục đích so sánh trong đoạn trích:

- Làm sáng tỏ vững chắc hơn lập luận của mình.
  - Tác giả đi từng bước, đưa dẫn chứng để thuyết phục người đọc:
    - + *Chinh phụ ngâm*, *Cung oán ngâm* nói về một lớp người.
    - + *Truyện Kiều* nói về một xã hội người.
    - + Đến *Văn chiêu hồn* thì cả loài người lúc sống và lúc chết được bàn tới.
    - + Nếu *Truyện Kiều* nâng cao lịch sử thơ ca, ngược lại *Văn chiêu hồn* mở rộng địa dư của nó qua một vùng xưa nay ít ai bàn đến: cõi chết.
- => Tác dụng: làm cho ý kiến cụ thể, sinh động, thuyết phục hơn.

4. Từ những nhận xét trên, hãy cho biết mục đích và yêu cầu của thao tác lập luận so sánh.

- Mục đích của so sánh là làm sáng rõ đối tượng đang nghiên cứu trong tương quan với đối tượng khác.

Soạn bài Thao tác lập luận so sánh - Ngữ văn lớp 11

- So sánh đúng làm cho bài văn nghị luận sáng rõ, cụ thể, sinh động và có sức thuyết phục.

II. Cách so sánh

Đọc đoạn trích (SGK trang 80) và thực hiện các yêu cầu nêu bên dưới:

1. Nguyễn Tuân đã so sánh quan niệm "soi đường" của Ngô Tất Tố trong *Tắt đèn* với các quan niệm nào?

Trả lời:

- Quan niệm của những người chủ trương "*cải lương hương ẩm*" cho rằng chỉ cần bài trừ hủ tục là đời sống của nhân dân được nâng cao.

- Quan niệm của những người hoài cổ cho là chỉ cần trở về với cuộc sống thuần phác trong sạch như xưa thì đời sống của người nông dân được cải thiện.

2. Căn cứ để so sánh những quan niệm "soi đường" trên là gì?

Trả lời: Dựa vào sự phát triển tính cách của các nhân vật trong tác phẩm *Tắt đèn* với các nhân vật của một số tác phẩm khác cũng viết về nông thôn thời kì ấy, nhưng theo hai quan niệm trên.

3. Mục đích của sự so sánh đó ?

Trả lời:

Mục đích của so sánh:

+ Là chỉ ra ảo tưởng của 2 quan niệm trên

+ Làm nổi rõ cái đúng của Ngô Tất Tố: người nông dân phải đứng lên chống lại những kẻ bóc lột mình, áp bức mình.

4. Lấy dẫn chứng từ những đoạn trích đã nêu để làm rõ những điểm sau (SGK trang 80)

Gợi ý trả lời: Lấy dẫn chứng so sánh phải dựa trên tiêu chí rõ ràng.

Theo Nguyễn Tuân, giá trị soi sáng con đường nông dân phải đi của *Tắt đèn* cao hơn tác phẩm của những người theo chủ nghĩa cải lương hoặc theo khuynh hướng hoài cổ. Nguyễn Tuân chỉ chú ý nhấn mạnh mặt này, trong khi đó các mặt khác của tác phẩm như

Soạn bài Thao tác lập luận so sánh - Ngữ văn lớp 11

sự đa dạng phong phú của cảnh đời, sức hấp dẫn của lời văn, ... thì tác giả lại không đề cập đến.

LUYỆN TẬP

Đọc đoạn trích sau và trả lời các câu hỏi bên dưới:

*Như nước Đại Việt ta từ trước,
Vốn xưng nền văn hiến đã lâu.
Núi sông bờ cõi đã chia,
Phong tục Bắc Nam cũng khác.
Từ Triệu, Đinh, Lí, Trần bao đời gây nền độc lập,
Cùng Hán, Đường, Tống, Nguyên mỗi bên xưng đế một phương.
Tuy mạnh yếu từng lúc khác nhau,
Song hào kiệt đời nào cũng có.*

(Nguyễn Trãi, **Đại cáo bình Ngô**)

Câu 1. Trong đoạn trích, tác giả đã so sánh "Bắc" với "Nam" về những mặt nào?

Trả lời:

Trong đoạn trích tác giả đã so sánh Bắc với Nam về những mặt sau:

- Giống nhau: văn hóa, lãnh thổ, phong tục, chính quyền, hào kiệt.

- Khác nhau:

+ Văn hóa: *Vốn xưng nền văn hiến đã lâu*

+ Lãnh thổ: *Núi sông bờ cõi đã chia*

+ Phong tục: *Phong tục Bắc Nam cũng khác*

+ Chính quyền riêng: *Từ Triệu, Đinh, Lí, Trần bao đời gây nền độc lập – Cùng Hán, Đường, Tống, Nguyên mỗi bên xưng đế một phương*

Soạn bài Thao tác lập luận so sánh - Ngữ văn lớp 11

+ Hào kiệt: *Song hào kiệt đời nào cũng có*

Câu 2. Từ sự so sánh đó, có thể rút ra kết luận gì?

Trả lời:

Chính những điểm khác nhau đó chứng tỏ Đại Việt là một nước độc lập, tự chủ. Ý đồ muốn thôn tính, sáp nhập Đại Việt của Bắc triều là hoàn toàn trái với đạo lí, là không thể chấp nhận được.

Câu 3. Sức thuyết phục của đoạn trích ?

Trả lời:

Đây là một đoạn văn so sánh mẫu mực, có sức thuyết phục cao. Trên cơ sở nêu ra những nét giống và khác nhau, tác giả đã dẫn dắt người đọc đi đến một chân lí, đó là sự tồn tại độc lập của hai quốc gia, không thể hoà lẫn được. Mục đích lập luận của nhà văn đã đạt được hiệu quả.